

ЈП”НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА”

НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА

ПЛАН УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА ТАРА ЗА ПЕРИОД 2012.-2021.ГОДИНУ

децембар, 2011.године, Бајина Башта

0.УВОД

На основу члана 54. Закона о заштити природе (“Сл.гл. РС “бр.36/09) и смерница Завода за заштиту природе Србије израђен је План управљања Националног парка Тара за пер2012-2021.годину на основу којег се израђују годишњи програми управљања Националног парка Тара.

Планим управљања Националног парка Тара, дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културних вредности Националног парка Тара, у циљу унапређења стања заштићеног подручја, даљих научних истраживања, презентације и популаризације подручја.

У складу са задатим циљевима, планирани су и задаци и активности на заштити природних и културно-историјских вредности, спречавању активности које могу нарушити својства Националног парка, заштити и унапређењу, као и одрживо коришћење природних ресурса, научно-истраживачку активност, културно образовну активност, презентацију и популаризацију вредности Националног парка, уређење подручја и изградњу објеката у Националном парку, успостављање и развој туристичких, рекреативних и других развојних функција Националног парка.

1.ЗАКОНОДАВНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ОСНОВ

Према националном законодавству, Национални парк Тара је природно добро од националног значаја, прве категорије, под посебном је заштитом државе, у складу са Законом о заштити природе (“Сл.гл.РС”бр. 36/2009 и 86/2010). Овај закон представља основни правни пропис којим се уређује заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине, управљање и документи неопходни за управљање.

Према класификацији Светске уније за заштиту природе (ИУЦН), Национални парк Тара је друга категорија - природно подручје издвојено са сврхом заштите читавих екосистема, процеса у њима и врста на начин да оне представљају основу за едукативне, рекреативне и посетитељске активности.

Основи просторно-плански документ у Републици Србији је Просторни план Републике Србије, као оквирни документ за израду Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара (“Сл.гл.РС”број 100/2010.). То је основни законски документ планирања, управљања, коришћења и очувања подручја Националног парка Тара.

У Националном парку Тара, као заштићеним природном добру, заштита, управљање, коришћење, као и развојне активности спроводе се на основу Плана управљања.

Шире подручје Таре идентификовано је као подручје значајно за биљке (Important Plant Areas – IPA) и као подручје значајно за птице – (Important Bird Areas – IBA) CODE: IBA026SRB. Поред тога, од 2003. године подручје Националног парка „Тара“ представља и одабрано подручје за дневне лептире у Србији (Prime Butterfly Areas in Serbia – PBA).

Правни основ избора међународно значајних подручја (IBA, IPA, PBA) чине акти које је ратификовала СР Југославија: Декларација UN о животној средини и развоју, Агенда 21, Конвенција о биолошкој разноврсности и други акти. Године 1993. СР Југославија је усвојила и „Резолуцију о политици заштите животне средине у СР Југославији“ и „Резолуцију о политици очувања биодиверзитета у СР Југославији“.

У оквиру EMERALD мреже, подручје Таре је идентификовано као значајно подручје (TARA YUSRB009). EMERALD представља еколошку мрежу састављену од Подручја од посебне важности за заштиту природе (ASCI), односно просторних целина и станишта које су од посебног националног и међународног значаја са аспекта очувања биолошке разноврсности. Пројекат је покренуо Савет Европе као део активности које произилазе из примене *Конвенције о очувању дивљег биљног и животињског света и природних станишта Европе*, тзв. Бернске конвенције. Овом конвенцијом, која је усвојена 1979. године (Репубилка Србија је потписала и ратификовала конвенцију), регулише се заштита угрожених дивљих биљних и животињских врста и одређених типова станишта.

Национални парк „Тара“ са Заовинама и Мокром Гором је номиновано од стране МАВ комитета као потенцијални резерват биосфере, који ће имати прекогранични карактер јер ће обухватати и подручје у БиХ.

Простор Таре проглашен је Националним парком 1981. године Законом о Националном парку „Тара“ („Службени гласник СР Србије" бр. 41/81) у укупној површини од 19.175,00 ха. Од тада до данас извршено је низ допуна и измена постојећег Закона и то: 1983, и 1988. године, да би 1993. године био донет Закон о националним парковима („Службени гласник Републике Србије" бр. 39/93.). Покренут је поступка за доношење новог Закона о националном парку „Тара“, током 2011. године.

2. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА

2.1. Географски положај и границе

Планина Тара представља површ динарског правца пружања. Припада делу старовлашких планина (Старовлашка-рашка висија). Налази се на крајњем западу Србије захватајући подручје ограничено лактастим током Дрине између Вишеграда и Бајине Баште. У најужем делу Таре смештена је планина Звезда, која је од ње природно одвојена

Клисуром Дервенте. На источној страни Тара је одвојена од површи Поникава Солотушком реком, а на јужној Златибором и Креманском котлином. По надморским висинама, Тара спада у средње високе планине, чија је просечна надморска висина 1.200 метара. Највиши врх је Козји рид – 1.591 метар.

Подручје се налази између $43^{\circ} 52'$ и $44^{\circ} 02'$ северне географске ширине и $19^{\circ} 15'$ и $19^{\circ} 38'$ источне географске дужине од Гринича.

Поседовне и правне прилике

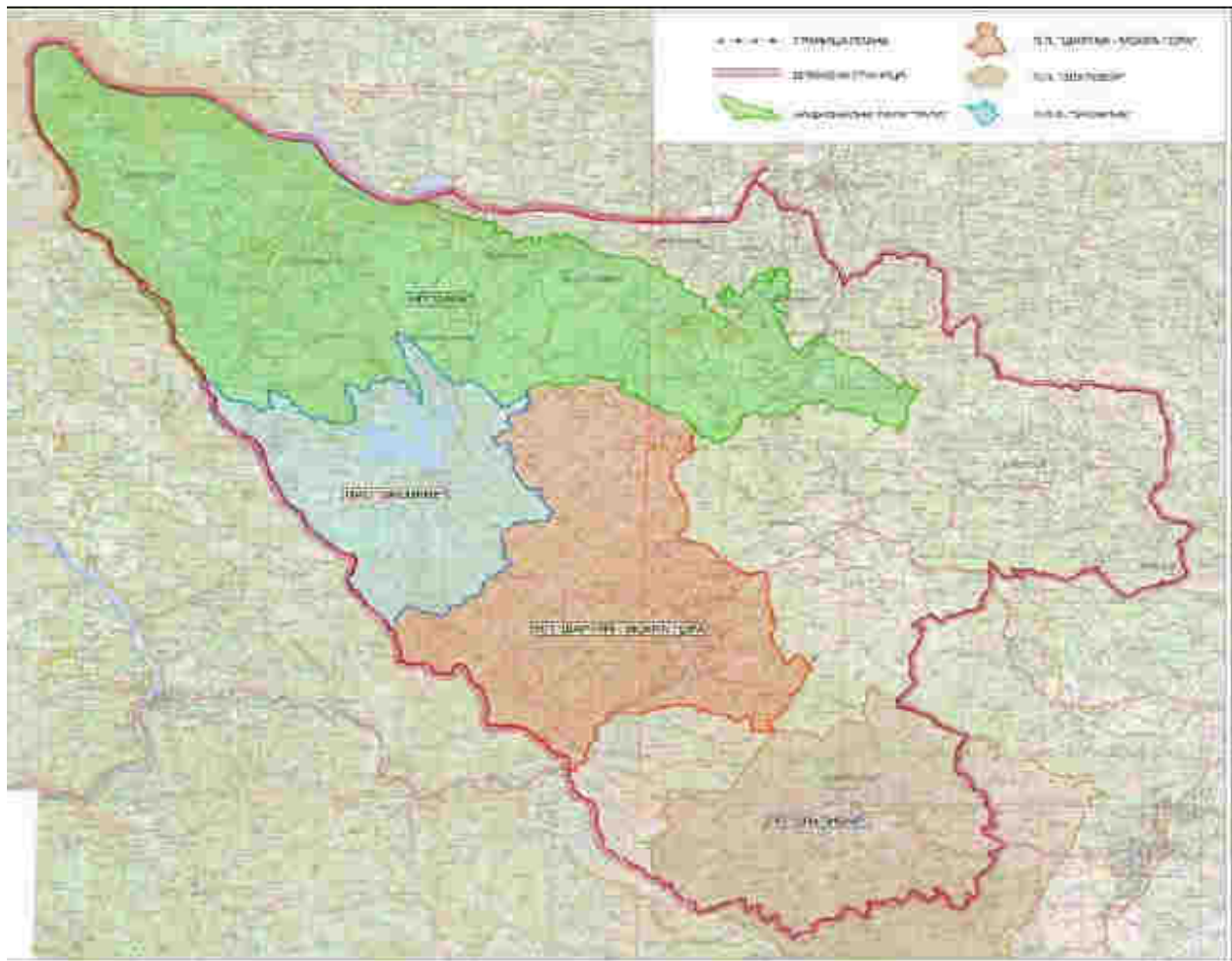
Према Просторном плану подручје Националног парка налази се на територији општине Бајина Башта у оквиру 10 катастарских општина и укупна површина Парка износи 19 175 ha.

Табела 1. КО Националног парка Тара

КО	Површина (ha)
1. Јагоштица	4 315
2. Растиште	6 185
3. Заовине	1 115
4. Коњска река	968
5. Перућац	958
6. Бесеровина	1 565
7. Зауглине	724
8. Рача	948
9. Мала река	1 717
10. Солотуша	680
Укупно:	19 175

Према утврђеним границама, подручје Националног парка налази се на територији општине Бајина Башта у оквиру 10 катастарских општина: Јагоштица, Растиште, Заовине, Коњска Река, Перућац, Бесеровина, Зауглине, Мала Рача, Рача и Солотуша.

У државном власништву на територији Парка налазе се државне шуме и шумско земљиште укупне површине 11.545,6 ха. Приватно земљиште је укупне површине 6753 ха, црквено 858,6 ха и задружне шуме обухватају 16,75 ха. Од укупне површине парка под шумом је 15463,9ха или 80 % укупне површине парка.

2.2. Климатске карактеристике

Планина Тара припада зони умерено-континенталне климе која има специфичну макроклиму условљену даљином од мора, карактеристикама геолошке подлоге и орографских услова уопште, а посебно близином кањона Дрине. Влажна струјања из тог правца, као и свакодневне магле које се дижу са Дрине, дају ту посебну специфичност макроклиме Таре, што је истовремено осетно диференцира од климатских услова.

Општа годишња дистрибуција падавина и температуре добијена на основу двадесетогодишњих мерења у периоду од 1970-1990. године, јасно показују да регионална клима планине Таре припада умерено континенталном или VI типу климе према Walter i Lieth-у (1967.), у извесној мери модификоване планинским утицајима. Тачније, клима Таре припада благо измењеном нешто хумиднијем VI 2б подтипу карактеристичном за средишњи низ централних и источних Динарида који се одликује незнатним смањењем падавина током лета под утицајем медитеранске климе. Повећана количина падавина, изнад 1.000 mm годишње последица је орографских услова и алпских утицаја који преко Динарида којима и Тара припада, допиру до ове планине.

Упоређујући климадијаграме планине Таре и Балканског полуострва и Европе

учава се сличност са климадијаграмима средњеевропског типа западног дела Балканског полуострва, док би у односу на Европу, климадијаграми Таре били најближи прелазној лишћарско-четинарској зони јужне Скандинавије.

2.3. Геоморфолошке карактеристике

У геоморфолошком смислу подручје Националног парка "Тара" обухвата две природне целине, односно два масива Тару у ужем смислу и Звезду које раздваја басен и кањон Дервенте. Основне орографске карактеристике су одређене мозаиком планинских узвишења и изванредно изражених површина које су испресеци дубоко усеченим долинама реке Раче, Дервенте и Белог Рзава као и Брусничког, Солотушког, Алушког и других потока. Са севера и северо-запада Национални парк „Тара“ оивичавају моћне кречњачке стене кањона Дрине чије висине досежу и преко 1000 метара надморске висине.

Према наводима Гајић, М. et al (1992) масив Таре се сходно надморској висини и геолошком саставу може разграничити на две одвојене и изразите површи. Виша површ, просечне надморске висине од око 1280 m, нагнута је од југа према северу а њен просечан нагиб износи 44%. Испресеци су дубоко усеченим долинама и увалама са израженим крашким облицима, нарочито у средишњем делу површи али без комплетне серије крашких облика (од шкрапа до крашких поља) што је последица хемијског састава карстних кречњака, а што је с друге стране условило развој "зеленог или покривеног карста".

Ерозионог порекла је и нижа површ која досеже до 1000 m н.в. Карактерише је поодмакла фаза крашког процеса, те су местимично (део Калуђерских бара на пр.) кречњачке партије потпуно уништене, или пак сведене на мање површи (делови Калуђерских бара, Шљивовица на пр.). Тако долази до смене крашког процеса са флувијалним (рад понорница, потока и река).

Садашњи рељеф подручја - Националног парка "Тара" настао је узајамним дејством ендегених и егзогених геолошких процеса који су моделирали геолошку подлогу. Ендегени процеси условили су формирање планинских масива Тара и Звезда, док су егзогеним процесима створени мезо- и микропластика на иницијалној тектонској основи.

Све планине припадају динарском типу, и мада су кречњаци веома развијени нема заступљених свих крашких облика. Ово је последица хемијског састава присутних кречњака, а и условило је развој "зеленог или покривеног крша". У оквиру националног парка распрострањене су и стене код којих преовлађује механичко распадање (серпентини, шкриљци...).

Поред ових природних геоморфолошких процеса присутан је, иако још не преовлађујући антропогени проц.

2.4. Геолошке карактеристике

Стене овог подручја различитог састава и склопа, условиле су различите морфолошке, педолошке и друге карактеристике. Најстарији седименти су палеозоијске старости (С). Издвојени су на североисточним падинама Таре, а на укупној површини Парка немају веће распрострањење.

Преко ових седимената леже мезозоијски седименти који имају највеће

распрострањење на овом подручју.

Доњотријаски седименти (T_1) леже трансгресивно преко карбонске јединице дринског развића и јављају се као танка зона непосредно уз дрински палеозоик. У њима доминира и кластична и карбонатна фација. Седименти средњег и горњег тријаса (T_2 и T_3), значајно распрострањени ободом Парка, чине главну масу кречњачких седимената Таре и Звезде. Творевине ова два одељка приказане су као јединствена јединица ($T_{2,3}$) непосредно уз јужну границу парка док су на његовом северном ободу расчлањене (T_2 , T_3).

Седименти стварани у горњем тријасу (T_3) на Тари и Звезди леже преко спрудних творевина средњег тријаса. У јужном делу Заовина, ове седименте представљају масивни, слојевити до банковити кречњаци, чија се дебљина смањује од севера према југу

Јурски седименти (J) имају ограничено распрострањење и јављају се у западном делу Парка, а представљени су кречњацима и јединицом која припада дијабаз-рожњачкој формацији, а у југозападном делу већој маси изливних вулканита, габро-дијабазног комплекса. Овај комплекс изграђују скоро непрпусне стене као глинци, пешчари, рожнаци, плочасти силификовани кречњаци и дијабази. Кречњаци су слојевити ређе банковити и грудвасти, а издвојени су на Звезди и јужном делу Таре на врло малом подручју и леже преко творевина горњег тријаса а испод дијабаз-рожњачке формације.

Стене јурске старости су такође и серпентинисани перидотити и харцбургити, који припадају Златиборском масиву. Израженије масе ових стена налази се у југоисточном делу подручја, и имају све карактеристике као и матични - Златиборски масив, односно одликује их веома испуцала средина са карактеристичном, неправилном мрежом пукотина и прслина, чији интензитет опада са дубином. Горњокредни седименти (K_2) леже трансгресивно преко јурских и тријаских формација и граде маркантну белорзавску синклиналу дужине 35 и ширине 2,5 km. Захватају југозападно и јужно подручје парка Тара, а заступљени су ценомански (K_{21}) грубозрни и крупнозрни кластити и ценоман-туронски ($K_{21,2}$) лапоровито-карбонатни седименти.

Квартарни седименти представљени су делувијалним, пролувијално-делувијалним и пролувијалним засторима као и плавинским лепезама, терасним и алувијалним седиментима.

На територији Заовина распрострањени су и кенозојски седименти, односно творевине кварталне старости.

Седименти кварталне старости заузимају веће пространство само око Караклија. У оквиру ових творевина издвојени су делувијални застори, и алувијални (al) седименти.

Делувијално-пролувијални седименти настају развојем падинских процеса, односно површинским спирањем и повременим наглим акумулацијама бујичног карактера.

Алувијалне наслаге су распрострањене у долинама мањих водотокова. Изграђују их шљункови, пескови и суглине, а дебљина је местимице већа од 5 метара.

2.5. Педолошке карактеристике

Географски положај Таре, њене орографске карактеристике, хетерогеност геолошке грађе, климатске одлике, као и карактер вегетације условили су разноврсност типова земљишта. Земљишта Таре, детаљно су проучавали Антић, М. ет ал (1968), када наводе да се на кречњацима Таре јавља комплетна генетичка серија земљишта од кречног сирозема,

преко проторендзина (органогена црница на кречњаку¹), правих рендзина, браунизованих рендзина, затим terra fusca (смеђе земљиште на кречњаку¹), лесивираних стадијума terra fusca (илимеризовано смеђе земљиште на кречњаку¹) и завршним стадијумом избељене terra fusca и terra fusca - псеудоглеј (лесиве-псеудоглеј на кречњаку¹).

Поред земљишта на кречњацима на планини Тари образована су и земљишта на серпентинитима и перидотитима као и земљишта на силикатним стенама.

На базичним и ултрабазичним силикатним стенама серпентинитима и перидотитима јављају се посмеђена серпентинска рендзина (посмеђено хумусно-силикатно земљиште) и смеђе земљиште на серпентиниту.

На киселим силикатним стенама верфенским шкриљцима и пешчарима налазе се хумусно силикатно земљиште на шкриљцима, кисело смеђе земљиште на шкриљцима и кисело смеђе земљиште на пешчару.

2.6. Хидролошке карактеристике

Сви речни токови истражног подручја припадају сливу Дунава односно Црноморском сливу. Регионално посматрано већина токова припада сливу Дрине, док само неколико токова јужног дела Таре (делови Доброг и Љутог Поља, као и Калуђерских Бара) припадају сливу Ћетиње, односно Западне Мораве. Дренирање кречњачких терена Таре одвија се у Дрину и Ћетињу, у зависности од правца подземних вода, а како нису вршена мерења, то ни прецизна граница ова два слива није одређена.

Слив реке Дрине. Најмаркантнија речна долина истражног подручја према својим хидрографским карактеристикама указује на композитни карактер долине Дрине од Клотијевачке клисуре па све до испод Бајине Баште Иако готово сви токови припадају сливу Дрине, ниже ће бити приказани као посебни сливови ради прегледности.

Слив Белог Рзава. Бели Рзав извире испод Сјенича и Рајове Равни, а протиче готово средином Црног Врха, у правцу запад-исток и испод Оглавка и Бурина скреће ка југо-истоку. Од извора до састава са Црним Рзавом има дужину од 29,1 km и површину слива 288 km². Значајније притоке, поред низа мањих повремених и сталних водотока, са леве стране су: Коњска река, Змајевски поток и Липовица, а Вежања и Скакавац са десне стране. На основу изнетог, Бели Рзав са притокама припада ниво - плувијалном типу речног режима (Динић М.).

Слив Дервенте. Река Дервента настаје код засеока Седаљке спајањем више изворишних кракова и дужине је 7,5 km. Површина сливног подручја износи 32 km². Најзначајније притоке су Алушки, Кремића, Јокића, Ровињски и Козлански поток као и други мањи водотоци повремени и стални. Река Дервента као и други водотоци на Тари имају бујични карактер.

Слив Брусничког потока. Водоток Бруснички поток спада у дуже токове истражног подручја, а притоке које сачињавају овај слив су: Галинска река, Омарска река, Срењи поток и други повремени и стални токови.

Слив реке Ћетиње. Река Ћетиња прихвата воде неколико токова међу којима су најзначајнији Коњска река и Рача.

1

Према класификацији земљишта Шкорић, А., et all 1985.

Слив Раче. Изворишни део водотока Рача налази се на Калуђерским Барама, а дужина тока износи 14,2 km. Површина сливног подручја износи око 75 km^2 . Ова река поред свог дела који представља стални водоток, у кречњачком подручју има карактер понорнице што се задржава све до њеног врела. Само за време јачих падавина, када је притицај већи од водопрпусности она губи карактер понорнице.

Поред наведених водотока и њихових хидрографских система на истраженом подручју постоји и неколико понорница. Густина речне мреже на Тари у директној је вези са геолошком грађом терена тако да су регистроване велике разлике у густини речне мреже између кречњачких - водопрпусних и вододрживих седимента (серпентинити, флиш...).

На хидролошке појаве посредно утиче и рељеф терена и то просечни нагиб падина од 40^0 и више степени условио је да кишница доспе за кратко време у речне токове. Највећи дневни протикај очекује се у априлу и почетком маја, као последица јаких киша и отапања снега. Најмањи дневни протикај очекује се у августу и септембру обзиром да је земљиште најсушније, а и сума падавина мала. На основу изнетог режима већине река истражног подручја припада плувиометријском режиму, што је условило код већине бујични карактер.

2.7. Биолошка разноврсност и природне карактеристике подручја

Подручје Националног парка Тара карактеришу мозаично распоређени екосистемми и често контрастни предели од оних који по својој структури подсећају на бореалне тајге са тресетиштима, преко типичних средњеевропских листопадних шума до субмедитеранских кречњачких или серпентинских камењара и стена. Ови екосистеми су станишта великог броја врста, које су махом ендемичног и реликтног карактера, као и оних врста које су у већем делу јужне Европе драстично проређене, а њихове популације структурно неуравнотежене и опадајуће.

Табела 2. Општи карактер подручја (извод из СДФ формулара)

Разред станишта	површина [%]
Морска подручја, увале	
Плимске реке, естуари, равни муља, пешнае равни, лагуне укључујући басене солана)	
Слатине, слани пашњаци, слане степе	
Обалне пешчане дуне, пешчане плаже, пашњаци machair	
Шиндра, морске стене, острвца	
Копнене водене површине (стајаћавода, текућа вода)	1.5
Тресетишта, мочваре, баре	
Вресиште, жбуње, макија и гариг, фригана	0.1
Суви пашњаци, степе	
Влажни пашњаци, мезофилни пашњаци	

Алпски и суб-алпски пашњаци	
Екстезивне житне културе (укључујући и културе са ротацијом)	
Пиринчана поља	
Побољшани пашњаци	
Друга обрадива земљишта	
Листопадне шуме	9.9
Четинарске шуме	17.5
Зимзелене шуме	
Мешовите шуме	51.4
Вештачке шумске монокултуре (нпр.плантаже топола или екзотичног дрвећа)	1
Култивисане површине без шуме, засађене дрвенастим биљкама (укључујући воћњаке , винограде)	
Стене , осулине , пешчаре, подручја са сталним снегом и ледом	4.4
Друго земљиште (укључујући градове села, путеве, индустријска подручја , површине за отпад)	
Морска и обалска станишта (опште) *	
Травна и жбунаста станишта (опште)*	12
Шумска станишта (опште)*	1.3
Пољопривредна станишта (опште)*	0.9
Укупна покривеност станишта:	100.00%

Простор Националног парка Тара представља типично шумско подручје, а по својој очуваности и разноврсности шумских екосистема, од којих су многи реликтног карактера, спада у најбогатија и највреднија шумска подручја Европе. Шумска вегетација планине Таре има једну основну специфичност у односу на друге планине Балканског полуострва: иако на планини доминирају мешовите тродоминантне шуме смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum Čoli.65*), и то на преко 85% шумских површина, на овој планини налази се већи број реликтних и ендемореликтних шумских заједница са оморицом, црним бором и другим врстама, које су на знатним површинама, тако да дају основни фитогеографски, фитоценолошки и флористичко-еколошки печат Националном парку Тара. "(Мишић 95.).

На Тари је идентификовано преко 40 лишћарских, лишћарско-четинарских и четинарских фитоценоза, затим 1156 врста васкуларне флоре што чини 1/3 укупне флоре Србије. Од заступљених биљних врста 76 су ендемичне врсте.

Према резултатима досадашњих истраживања, подручје Таре насељава преко 40 врста сисара , око 140 врста птица(а реална бројност врста се креће око 170 врста), 23 врсте водоземаца и гмизаваца и 19 врста риба .

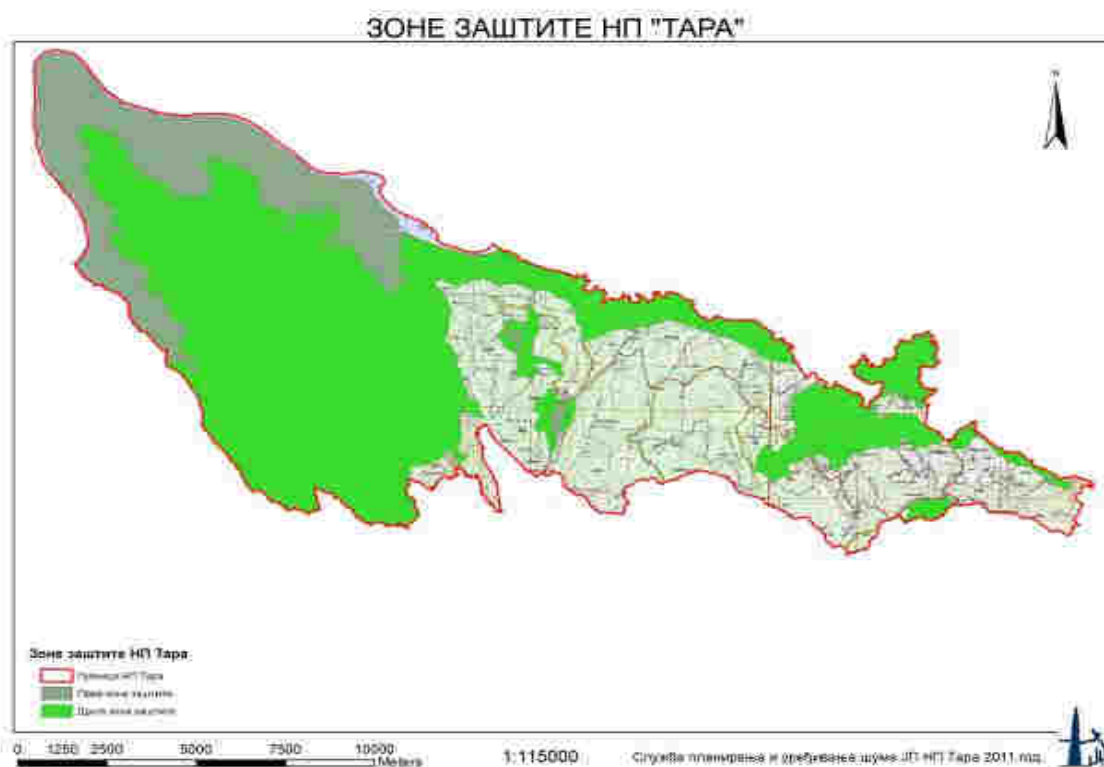
2.8. Режији заштите у Националном парку Тара

На подручју Националног парка Тара, у погледу режима заштите постоје три зоне или три степена заштите.Преглед површине парка по зонама и режимима заштите је:

Однос површина са режимом I, II и III степена заштите у односу на укупну површину заштићеног природног добра приказан је у табели:

Табела 3. Зоне заштите у НП “Тара”

Зоне заштите	Површина у ha	% учешће
I степен	2959,25	15,4
II степен	7721,89	40,2
III степен	8493,86	44,4
Укупна заштићена површина природног добра	19175	100,00

Слика 2. Зоне заштите НП”Тара”

Површинска заступљеност зона заштите је у доброј мери уједначена и са аспекта потребе очувања и унапређивања шума.

Зона I степена заштите

У овом режиму се налазе најзначајније природне вредности Националног парка

„Тара“ обухваћене са 10 строгих природних резервата. Сваки резерват обухвата неки природни феномен и у начелу је изузетан. Основни циљеви издвајања резервата су чување затеченог стања, обезбеђење услова за стални развој (без утицаја човека) и изучавање развојних фаза и појава. Укупна површина у режиму заштите I степена износи 2.959,25 ha.

Мере заштите I степена

Мере заштите су одређене на основу Закона о заштити природе („Службени гласник Републике Србије“ бр. 36/09 и 88/10).

Режим заштите I степена - строга заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са изворним или мало измењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

Режим заштите I степена:

1) забрањује коришћење природних ресурса и изградњу објеката;
2) ограничава радове и активности на научна истраживања и праћење природних процеса, контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, као и спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства.

Шуме у зони првог степена заштите одликују се и високом биолошком разноврсношћу, јер се ради о стаништима многих ретких и ендемичних биљних и животињских заједница. Поред реликтних заједница панчићеве оморике, ту су и реликтне мешовите климарегионалне заједнице смрче, јеле и букве и столетне састојине црног бора. Евидентирани су и друге значајне реликтне врсте жбуња: тиса, зеленика, орах, црни граб, балкански планински јавор, руј, маклен и др.

Мере заштите II степена

Укупна површина у режиму заштите II степена износи 7.721,89 ha.

Режим заштите II степена - активна заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и посебно вредним пределима и објектима геонаслеђа.

У II степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин.

Режим заштите II степена:

1) забрањује изградњу индустријских, металуршких и рударских објеката, асфалтних база,

рафинерија нафте, као и објеката за складиштење и продају деривата нафте и течног нафтног гаса, термоелектрана и ветрогенератора, лука и робно-трговинских центара, аеродрома, услужних складишта, магацина и хладњача, викендица и других породичних објеката за одмор, експлоатацију минералних сировина, тресета и материјала речних корита и језера, преоравање природних травњака, привредни риболов, уношење инвазивних алохтоних врста, изградњу објеката за рециклажу и спаљивање отпада и образовање депонија отпада;

2) ограничава регулацију и преграђивање водотока, формирање водоакмулација, мелиорационе и друге хидротехничке радове, изградњу хидроелектрана, соларних електрана и електрана на био-гас, објеката туристичког смештаја, угоститељства, наутничког туризма и туристичке инфраструктуре и уређење јавних скијалишта, изградњу објеката саобраћајне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре, стамбених и економских објеката пољопривредних газдинстава, традиционално коришћење камена, глине и другог материјала за локалне потребе, изградњу рибњака, објеката за конвенционално гајење домаћих животиња и дивљачи, риболов, лов, сакупљање гљива, дивљих биљних и животињских врста, газдовање шумама и шумским земљиштем, формирање шумских и пољопривредних монокултура, уношење врста страних за дивљи биљни и животињски свет регије у којој се налази заштићено подручје и примену хемијских средстава.

Мере заштите III степена

Укупна површина у режиму заштите III степена износи 8.493,86 ха.

Режим заштите III степена:

1) забрањује изградњу рафинерија нафте и објеката хемијске индустрије, металуршких и термоенергетских објеката, складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса, уношење инвазивних алохтоних врста и образовање депонија;

2) ограничава изградњу других индустријских и енергетских објеката, асфалтних база, објеката туристичког смештаја и јавних скијалишта, инфраструктурних објеката, складишта индустријске робе и грађевинског материјала, викендица, експлоатацију и примарну прераду минералних сировина, образовање објеката за управљање отпадом, изградњу насеља и ширење њихових грађевинских подручја, лов и риболов, формирање шумских и пољопривредних монокултура, примену хемијских средстава и друге радове и активности који могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја.

Режими заштите и границе делова заштићеног подручја са различитим режимима заштите утврђују се актом о проглашењу заштићеног подручја на основу студије заштите.

Режим заштитне зоне заштићеног подручја забрањује и ограничава радове и активности за које се (у поступку утврђеним законом и другим прописима) утврди да могу имати значајан неповољан утицај на биолошку разноврсност, вредности геонаслеђа и предела тог заштићеног подручја.

Влада ближе прописује режиме заштите, поступак и начин њиховог одређивања и објекте, радове и активности који су забрањени или ограничени.

У националном парку могу се, у складу са посебним законом, забранити радови и

активности који су режимима заштите из овог члана ограничени.

ПЛАН УПРАВЉАЊА

-ЦИЉЕВИ И АКТИВНОСТИ-

На основу оцене стања и степена реализације предходног средњорочног плана, Програма заштите и развоја подручја Националног парка Тара за период 2007-2011.година, овим Планом управљања утврђују се циљеви, задаци и активности на заштити, управљању ресурсима и развоју подручја Националног парка за период 2012-2021.годину. На основу овог Плана, доносе се годишњи Програми управљања са детаљно планираним активностима, динамиком извршења и неопходним средствима за извршење.

3.ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА

План управљања, у посматраном периоду, заснован је на концепту трајног и одрживог развоја подручја Националног парка Тара, на принципима заштите и очувања природних и створених вредности, очувања биодиверзитета, умереног и одрживог коришћења ресурса у складу са следећим циљевима:

1.Заштита, унапређење и наменско коришћење природних вредности подручја, кроз обезбеђење стабилности екосистема, побољшање њиховог укупног стања и одрживо управљање ресурсима,

2.Очување биодиверзитета, заштита флоре и фауне, природних реткости и њихових станишта, вода и земљишта,

3.Заштита, очување и презентовање културно-историјских вредности и знаменитости,

4.Очување пејзажних и амбијенталних вредности простора, као препознатљивог визуелног израза простора,

5.Планско коришћење простора у складу са наменом простора,

6.Развој традиционалних делатности на подручју, пољопривреде, сеоског туризма, екотуризма и старих заната,

7.Подстицање одрживог развоја подручја,

8. Презентација, популаризација подручја, развој едукативних и образовних активности,

9. Стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва,
10. Развој научно-истраживачких активности.

4. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ

4.1. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА – ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ

4.1.2.Реализација планова заштите и унапређења шума

Стање шумских екосистема и потреба очувања шумских заједница са једне стране , као и потреба одрживог коришћења и унапређења њиховог стања, са друге стране одређују и приоритетне задатке и активности у управљању шумским стаништима. Кроз систем пребирног газдовања обезбеђује се трајност и очуваност шумских заједница. Сви шумски екосистеми на територији којом управља Предузеће, закључно са 2012.годину, биће тоталним премером премерени и у складу са премером дефинисане и мере и циљеви заштите и одрживог коришћења.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.1.2.Израда основа газдовања шумама Националног парка Тара

У наредном периоду, у складу са динамиком, израдиће се основе газдовања за газдинске јединице:

- 1.ГЈ“Црни ВРх“--2012. (важи за период 2013-2022),
- 2.Израда Плана развоја шума Националног парка Тара а 2012/ 2013.година (важи за период 2012.-2021.година), стратешки план,
- 3.ГЈ“Комуналне шуме” – 2018. година(важи за период 2019-2028.),
- 4.ГЈ“МЗ Рача” – 2019. година ((важи за период 2020.-2029. година),
- 5.ГЈ “Тара” – 2020. година (важи за период 2021.-2030. година),
- 6.ГЈ “Звезда” – 2021. година ((важи за период 2022.-2031.година).

Основе газдовања садрже основне смернице на заштити, гајењу и планском коришћењу шумских екосистема за десетогодишњи период.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.1.3.Израда основа за газдовање шумама у приватној својини

У складу са Националном инвентуром, у шумама у приватној својини извршиће се делимичан премер шума на територији општине Бајина Башта у десет катастарских општина. Инвентуру спроводи Шумарски факултет током 2012.године, и на основу израђеног премера израдиће се и основе односно програм газдовања шумама са правом својине, а на основу њих и планови неге и коришћења шума.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.1.4. Расадничка производња

У постојећим расадницима Националног парка Тара, наставиће се производња садница за пошумљавање, садница украсног дрвећа и жбуња, као и производња лековитог биља.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.1.5. Коришћење осталих шумских производа и биомасе

Могућности за планско коришћење осталих шумских производа и органске биомасе (грања, отпада при сечи) су вишеструке и дају додатну и развојну вредност за различите пројекте и кориснике. Израдиће се програми коришћења у складу са правилницим ао коришћењу за : шумски отпад, јестиве гљиве, шумске плодове, лековито биље и екстракцију етарских уља.

Динамика извршења:

2012-2015.година.

4.2. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

4.2.1. Задачи и активности на заштити заштићених природних вредности

У складу са Просторним планом подручја посебне намене Националног парка Тара и Законом о заштити природе, на природним вредностима у I степену заштите, односно резерватима природе и споменици природе, као и природним реткостима спроводиће се мере заштите, очувања и презентације у складу са режимом заштите.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.2.2. Задачи и активности на заштити станишта и врста-Натура 2000

У складу са еколошком мрежом, подручје Националног парка је потенцијално Натура подручје, односно подручје од великог значаја за Европу за нека шумска и ливадска станишта и одређен број врста животиња и птица у складу са две директиве, Директивом о стаништима и врстама и Директивом о птицама. Након израде Плана управљања – Натура 2000 – пилот пројекта, током 2012.године, наставиће се са истраживачким активностима у складу са планом.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.2.3. Задачи и активности на заштити културног наслеђа Парка

Идентификовани културно-историјски споменици на простори Националног парка и њеној заштитној зони штитиће се, обележавати и презентовати у складу са условима и мерама Завода за заштиту споменика културе. Посебна пажња биће усмерена на сарадњу на припреми документације за номинацију средњевековних стећака у Перућцу и Растиштима за Унескову листу светске културне баштине.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.3. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ И УНАПРЕЂЕЊУ ЛОВНЕ И РИБОЛОВНЕ ФАУНЕ

4.3.1. Задачи на газдовању ловиштем Националног парка Тара

Ловиштем Националног парка Тара, газдује се на основу Ловне основе (период важења 2007-2017. година) са основним смерницама на очувању и унапређењу ловне дивљачи, као и мерама регулисања популација кроз узгојни и санитарни одстрел. Годишњим плановима детаљније се планирају активности и мере, са финансијским показатељима.

Крајем 2017.године, на основу стања популација и извршења предходне ловне основе, урадиће се Ловна основа 2018-2027.година.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.3.2. Задачи на газдовању риболовним водама Националног парка Тара

Израда Програма унапређења рибарства за риболовне воде Националног парка Тара планирана је за 2012.годину са период 2013-2017.година. Програмом се посебно утврђују:

- Стање популације поточне пастрмке и младице по реализације предходног петогодишњег програма рибарства,
- Праћење стања и бројности аутохтоних врста и њихових станишта,
- Дефинисање мера заштите и порибљавања,
- Испитивање популације пијора у Јаревцу,
- Заштита природних плодишта,
- Спортски риболов.

Средњорочни програм реализује се кроз годишње програме унапређења рибарства.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.4. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.4.1.Израда катастра загађивача у Националном парку Тара

Поред евиденције бесправно подигнутих објеката, извршиће се и евидентирање свих загађивача површинских и подземних вода у Националном парку и у заштитној зони, а који имају утицај на подручје парка. Након инвентаризације даће се предлог мера за сузбијање и санацију извора загађења.

Динамика извршења:

2015.година.

4.4.2.Праћење стања вода

У циљу заштите вода, неопходно је извршити катастар природних и каптираних извора.

Праћиће се стање површинских вода преко најзначајних параметара. Вршиће се и биолошки мониторинг потока и река на подручју парка, праћењем физичких и хемијских својстава станишта и бентосних заједница.

Динамика извршења:

2015-2021.година

4.4.3.Праћење стања ваздуха

У циљу праћења климатских и микроклиматских карактеристика подручја, као и климатских промена, настојаће се обновити метеоролошке станице према условима Метеоролошког завода.

Динамика извршења:

2015-2016.година

4.4.4.Одржавање хигијене у Националном парку

У циљу одржавања комуналне хигијене на простору Националног парка, са осталим релевантним чиниоцима, тежиће се адекватном и одрживом решењу, континуираног одношења отпада и решења „пливајуће депоније“ на језеру Перућац.,

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.5. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ЗЕМЉИШТА

4.5.1. Израда Основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта

Полазећи од Просторног плана посебне намене подручја Националног парка Тара и чињенице да је 82% пољопривредног земљишта под ливадама и пашњацима, неопходно је изради основу заштите и коришћења пољопривредног земљишта, којом ће се стимулисати сточарство, “мини фарме“ оваца и крава, производња здраве хране и гајење воћкарица.

Динамика извршења:

2014-2021.година

4.5.2. Санација и ревитализација позајмишта минералних сировина

Позајмишта минералних сировина, пре свега камена за локалне путеве, неопходно је санирати и рекултивисати након завршених активности на узимању сировине.

Динамика извршења:

2014-2021.година.

4.6. АКТИВНОСТИ НА ПЛАНИРАЊУ ПРОСТОРА

4.6.1. Припрема документације за израду Закона о Националном парку Тара

У циљу израде Закона о Националном парку Тара, сарађиваћемо са Заводом за заштиту природе Србије и надлежним министарством у припреми Студије о Националном парку Тара и Закона о националним парковима.

Динамика извршења:

2012-2013.година.

4.6.2. Израда просторно-планских аката

Иницираће се код надлежних институција, пре свега општинске управе Бајина Башта и надлежног министарства планирања, израда Плана генералне регулације подручја Митровца и Крња јела-Метаљка, као и подручја Растишта са Предовим Крстом.

Динамика извршења:

2013-2015.година

4.7. АКТИВНОСТИ НА УРЕЂЕЊУ ПРОСТОРА

4.7.1.Изградња и уређење локације Предов Крст

Наставиће се са санацијом објекта планинарског дома на Предовом Крсту, кроз израду пројекта адаптације објекта и реализацију истог током 2012-213. године.

Помоћни објекти на Предовом Крсту кроз израду посебних пројеката адаптираће се у визиторске центре и центре за екотуризам, као и партерно и пејзажно уређење простора.

Динамика извршења:

2012-2021.година.

4.7.2. Уређење куће на Омару

Кроз посебне пројекте, постојећа кућа на Омару реконструисаће се у сеоско домаћинство у циљу афирмације сеоског и етно туризма.

Динамика извршења:

2013-2015.година

4.7.3.Изградња и уређење локације Батура

Кроз посебне пројекте, постојећа лугарница на Батури, реконструисаће се у планинарски дом са посебним садржајима за планинаре.

Динамика извршења:

2018-2020.година

4.7.4.Изградња и уређење локације Митровац

Након завршетка саобраћајнице кроз Митровац, неопходно је уређење платоа са мобилијаром, као и пејзажно уређење простора.

Стари објекат планинарског дома, кроз посебне пројекте, реконструисати и ставити у функцију.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.7.5.Изградња улазних капија-пунктова

Потребно је на улазним станицама, изградити улазне пунтове са информативним садржајима, на Калуђерским Барама и пункт према Митровцу.

Динамика извршења:

2013-2016.година

4.7.6.Уређење етно домаћинства на Калуђерским Барама

Активираће се код корисника уређење етно домаћинства на Калуђерским Барама.

Динамика извршења:

2013-2014.година

4.8.АКТИВНОСТИ НА ИЗГРАДЊИ ИНФРАСТРУКТУРЕ

4.8.1.Одржавање постојеће мреже саобраћајница

Планирано је одржавање и реконструкција шумских саобраћајница на подручју Националног парка Тара, као и локалних саобраћајница у парку и заштитној зони.

Поред шумских и локалних путева, завршиће се и започета реконструкција саобраћајнице на Митровцу, као и пута Перућац -Предов Крст, у чијој реализацији учествују и други субјекти.

Динамика извршења:

2012-2014.година

4.8.2. Одржавање комуналне инфраструктуре

Главни комунални проблем на територији Парка су отпадне воде. За локацију Митровца и Предовог Крста, урадиће се пројекат решења одвода отпадних вода и ускладу сатиме решење овог питања.

Иницираће се корисници и општинска управа за израду пројекта и решење питања одвода отпадних вода на свим туристичким локацијама, пре свега Калуђерске Баре, Шљивовица, Митровац, Ослуша и Соколина.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.8.3. Електро-енергетска и птт мрежа

Електро енергетску мрежу карактерише висока оптерећеност и неадекватна снага за потребе снабдевања подручја Парка и заштитне зоне, као и потребе развоја туризма. Локална самоуправа, кроз своје планове, вршиће реконструкцију постојеће и изградњу нове електро-енергетске и птт мрежа.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.8.4.Изградња рекреативне инфраструктуре

Поред изградње и обележавања шетних и планинарских стаза, приступиће се и обележавању бицикличких стаза, излетишта и видиковаца.

У складу са Просторном планом подручја посебне намене Националног парка Тара и Мастер планом, реализоваће се пројекат ски стазе Митровац-Тисово брдо.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.9.АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ ОСТАЛИХ ФУНКЦИЈА

4.9.1. Активности на развоју туризма

Оснивне активности и задаци на развоју туризма, у наредном периоду виде се у дефинисању специфичне понуде Парка, организовању постојећих капацитета и сарадњи свих субјеката који се баве туристичком понудом. Прецизније смернице за развој одрживог туризма даје мастер план развоја туризма као о Просторни план посебне намене подручја Националног парка Тара.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.9.2.Активности на презентацији простора

Презентација Националног парка Тара вршиће се у складу са годишњом програмима презентације простора у постојећим и новоизграђеним центрима за посетиоце, као и кроз посебне програме водича и туристичке понуде.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.9.3. Активности на едукацији и посебним програмима

Посебна активност биће посвећена едукативним активностима, обуци младих ренцера и водича, школа у природи, посебним програми за школску децу и студенте.

Приступиће се и изради појединачних програма едукације и промоције парка, као и посебни садржаји у центрима за посетиоце.

Динамика извршења:

2012-2021.година

4.9.4. Активности на истраживачком раду

Истраживачке активности вршиће се у складу са потребом оцене стања популација врста и станишта, посебно шумских, ливадских и мочварних, оцена стања флоре и фауне у складу са Директивама о станишту и Директиве о птицама. Активност ће се обављати у сарадњи са стручним институцијама и надлежним министарством.

Наставиће се започети вишегодишњи, истраживачки пројекти.

Динамика извршења:

2012-2021.година

5. ОРГАНИЗАЦИЈА И СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА

5.1. Организација и управљање

Планиране активности спроводиће службе као организационе јединице у оквиру сектора: сектора планирања, заштите и развоја, сектора коришћења шума, општег и правног сектор и финансијског сектора.

Сектор планирања, заштите и развоја спроводиће активности из области планирања, заштите биодиверзитета, уређивања шума, уређења простора, гајења шума,

гаждовања приватним шумама, заштите ловне и риболовне фауне, презентације и популаризације простора.

Сектор коришћења шума спроводиће активности на газдовању шумама кроз спровођење мера на заштити и унапређењу шумских екосистема.

Општи и правни сектор спроводиће активности из правне регулативе, заступања Предузећа, радних односа и заштите на раду. Израдиће се Акт о систематизацији радних места и формирати архива Предузећа. За потребе опште службе за област безбедност и здравље на раду, обезбедиће се неопходни рачунар.

Финансијски сектор спроводиће послове финансијке оперативе, књиговодствено-рачуноводствене послове и комерцијалне послове.

Спровођење унутрашњег реда у заштићеном подручју и надзор спроводиће служба надзора својим сталним и патролним обиласком на терену.

5.2. Међународна сарадња и сарадња са другим субјектима

У обављању својих активности веома је значајна и сарадња са Заводом за заштиту природе Србије у области планирања, заштите и коришћења заштићеног подручја, осталим националним парковима, надлежним министарствима и институцијама.

Предузеће ће у складу са законом, учествовати на домаћим и иностраним конкурсима из своје области и уколико се пројекти одобре, планирана средства и активности ће се повећати у складу са одобреним пројектима.

У обављању својих активности веома је значајна сарадња са свим субјектима, почев од стручних институција, Завода за заштиту природе Србије, Републичког завода за заштиту споменика културе, надлежних министарстава у области планирања, заштите и коришћења заштићеног подручја, осталим националним парковима. Посебно је значајна и сарадња и размена искустава у оквиру Асоцијације националних паркова Србије и Еуропарк федерације.

Посебно је значајна и сарадња са општинском управом Бајина Башта и месним заједницама у Националном парку Тара и њеној заштитној зони, локалним становништвом како у заједничком финансирању одређених пројеката, тако и у едукативним и промотивним и развојним активностима. Посебно ће се подржавати развојни програми који су у складу са законом и просторним плановима, одрживог коришћења и развоја, развој екотуризма, сеоског туризма и пољопривреде.

Предузеће ће у складу са законом, учествовати на домаћим и иностраним конкурсима из своје области и уколико се пројекти одобре, планирана средства и активности ће се повећати у складу са одобреним пројектима. Посебан значај за ово подручје су и ИПА фондови и могућност прекограничних пројеката, тако да ћемо и ове године пратити позиве ИПА фондова.

5.3. Учешће јавности

У израду плана неопходно је укључити изванредан број идентификованих кључних актера. Јавна расправа је процес који може да обезбеди учешће свих заинтересованих страна. На тај начин могу бити дати препоруке и сугестије које се могу укључити у план.

Нацрт плана биће доступан и у електронској форми, а јавност и остали

заинтересовани појединци могу дати своје мишљење у вези са предложеним циљевима, мерама и активностима.

План ће бити представљен и у локалним медијима. Посебна пажња ће се усмерити ка едукацији локалног становништва, посебно деце и спровођење радионица где би се упознали са планом управљања. Све наведене активности доприносе повећању нивоа транспарентности и омогућавају већу подршку за даље спровођење плана.

5.4. Средства за финансирање Плана

Планирани извори потребних средстава за реализацију Плана управљања су:

-приходи које остварује Предузеће у обављању поверених делатности и наканда за коришћење подручја Националног парка Тара,

-наменска средства из Буџета Р Србије,

-средства из донација, спонзорства, по пројектима и остало.

ЈП“Национални парк Тара“
директор
др Бобан Томић

ИЗВОРИ ПОДАТАКА

1. Гајић, М. ,Којић , М., Караџић,Д,(1992) : **Вегетација Националог парк Тара.** Бајина Башта
2. Гајић,М.(1989): **Флора Националног парка Тара.** Бајина Башта, Београд
3. Јовановић С.,Јовановић-Дуњић,Р,(1991): **Преглед Заједница ливада, пашњака и планинских тресава на подручју Националног парка Тара.** Гласник Института за ботанику и ботаничке баште Универзитета у Београду Том XXIII. Београд
4. ЈП “НП Тара” (2006): **Ловна основа Ловишта “Тара” за период 1.04 2007 – 31.03. 2017 године.** Бајина Башта
5. ЈП “НП Тара” : **Програм заштите и развоја подручја Националног парка Тара за период 2007-2011.године**
6. Центар за мултидисциплинарне студије,ЈП “НП Тара” : **Средњорочни програм унапређења рибарства на подручју националног парка „Тара“ за период 2008. – 2012. година.** Бајина Башта
7. Шумарски факултет,ЈП “НП Тара” : **Општа основа газдовања шумама**
8. Завод за заштиту природе Србије: **Стручна студија о Националном парку Тара-Београд,2011.година.**

АДРЕСА

1. ЈП “ Национални парк Тара”
Миленка Топаловића бр. 3,
31250 Бајина Башта
web: www.nptara.rs
Тел.факс: +381 31 863-644
e-mail: office@nptara.rs

САДРЖАЈ

0.УВОД-----	1
1.ЗАКОНОДАВНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ОСНОВ-----	1
2. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА-----	2
3.ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА-----	13
4. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ-----	14
4.1. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА – ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ -----	14
4.2. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА-----	15
4.3. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ И УНАПРЕЂЕЊУ ЛОВНЕ И РИБОЛОВНЕ ФАУНЕ-----	16
4.4. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ -----	17
4.5. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ЗЕМЉИШТА-----	18
4.6.АКТИВНОСТИ НА ПЛАНИРАЊУ ПРОСТОРА -----	19
4.7.АКТИВНОСТИ НА УРЕЂЕЊУ ПРОСТОРА -----	19
4.8.АКТИВНОСТИ НА ИЗГРАДЊИ ИНФРАСТРУКТУРЕ-----	21
4.9.АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ ОСТАЛИХ ФУНКЦИЈА -----	22
5. ОРГАНИЗАЦИЈА И СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА-----	23
5.1.Организација и управљање-----	23
5.2.Међународна сарадња и сарадња са другим субјектима-----	24

5.3.Учешће јавности-----	24
5.4.Средства за финансирање Плана-----	25